

Olje -og energidepartementet

Postboks 8148

Dep 0033 Oslo

postmottak@oed.dep.no

Oslo 30.09.2022

Høring – Nett i tide NOU 2022:6

Distriktsenergi viser til OED's henstilling om å svare på Strømnettutvalgets rapport - Nett i tide NOU 2022:6, med svarfrist 30. september 2022. Nedenfor følger vårt svar.

Innledningsvis vil vi bemerke at rapporten har en rekke gode forslag relatert til alle tre forespurte tema i utvalgets mandat. Vi mener også at det er en klok retning utvalget har valgt gjennom å foreslå en rekke tiltak som ikke krever nevneverdig med regelendringer. Det i seg selv kan være tidsbesparende når forslagene skal implementeres i praktiske virkemidler, der rapportens essens handler om å ta grep for en raskere utvikling av strømmettet i Norge, uten at dette skal gå på akkord med sluttresultatets kvalitet for AS Norge.

Særlig vil vi trekke fram følgende gode forslag:

- Fast track for mindre saker
- Kostnadsdekning for tidlige utredninger
- Muligheter for å jobbe i parallell mellom tiltakshavere og myndigheter
- Utvikling av frister mot bransje og myndigheter
- Bruk av beste praksis og forbedring av søknader
- Tilstrekkelig med midler til NVE/OED
- Betaling for å stå i tilknytningskø

Dette er alle gode innspill som må konkretiseres ytterligere og settes i verk. Likevel er det vår oppfatning at rapporten kunne vært «tøffere» med valg av virkemidler. Slik vi oppfatter situasjonen nå og konsekvensene av at viktige prosjekter og bedrifter ikke får den tilknytningen de ønsker er svært alvorlig. Vi risikerer å miste framtidige viktige næringer og arbeidsplasser til våre naboland, som er raskere på avtrekkeren enn det vi er i Norge, og vi kan oppfattes som en brems i det grønne skiftet. Vi har dårlig tid hvis vi skal nå våre klimamål og samtidig legge til rette for ny næringsvirksomhet. Antagelig dårligere tid enn det rapporten målbærer.

Fast track for mindre saker

Vi er tilhengere av at saker må behandles etter viktighet. Mindre saker f.eks. endringer innenfor stasjonsvegg må kunne godtas nærmest på et øyeblikk, eller få en form for behandling over disk på dagen.

Utover dette mener vi myndighetene må utfordres på flere typer saker som kan gis en forenklet behandling. Dette kan være prosjekter med et minimalt konfliktnivå, selv om prosjektene har en viss størrelse. En måte å imøtekomme dette på er at de partene som berøres godkjenner en begrenset saksbehandling for å få fortgang, eller at høringsfrister kortes ned i denne type saker. Det kan også vurderes en form for høring som har likheter med preklusivt proklama i norsk rett for øvrig. Det innebærer at en gjør kjent på egnet måte at prosjektet vil gå sin gang, med mindre det kommer innsigelser innen en viss frist.

Byråkratiet må utfordres på å trekke ut hvilke typer saker som kan behandles på kortere tid gjennom andre prosesser enn i dag.

Klarer man å redusere saksbehandlingstiden på endel type saker vil man ikke bare få kunder fortere på nettet, men det vil også frigjøre ressurser hos konsesjonsmyndigheten til å jobbe med andre saker.

Vi tror også at konsesjonsmyndigheten må ta et større ansvar for innholdet i konsesjonssøknadene. Ikke i den forstand at konsesjonssøker ikke skal gjøre jobben selv, men i form av veiledning slik at saker ikke fyker imellom på grunn av manglende opplysninger i søknadene. Den enkleste måten å gjøre noe på dette punktet er å utarbeide en konkret veileder, som forteller hva som hører hjemme i søknaden, samt opprette et kontaktpunkt som svarer ut spørsmål som måtte komme i kjølvannet av veilederen.

Dessuten bør hvert nettselskap få oppnevnte en «singel point of contact», samt at det må åpnes for forhåndskonferanser der dette er tjenlig for at søknader skal kunne bli mest mulig komplett og ikke sendes fram og tilbake.

Tilstrekkelig med midler til konsesjonsmyndigheter

Når det gjelder punktet om tilstrekkelig med midler til NVE/OED, slik at sakene kan behandles godt og uten ugrunnet opphold, er disse etatene nærmest til å definere egne behov. Men dette punktet burde være av den enklere sorten og imøtekomme. Det kan ikke være slik at en konsesjonssøknad ligger ubehandlet i lengre tid før noen tar saken. Tas saken tak i umiddelbart har man sammenlignet med i dag allerede spart lang tid og erfaringsmessig opptil et år i saksbehandlingstid.

Det må koste å stå i kø

Ellers mener vi at utvalgets tilnærming om at det skal koste å stå i kø for tilknytning er særdeles viktig. Begrunnelsen for dette er godt redegjort for i rapporten, men vi vil understreke at dette også vil gi oss en bedre oversikt over det reelle tilknytningsbehovet til det norske kraftnettet. Det bør også være slik at har man fått reservert kapasitet, må denne benyttes innen visse frister og ikke bare beholdes så lenge det passer. Dette må til når reservert kapasitet i praksis innebærer at andre ikke får tilgang til nettet. Med det som utgangspunkt må det også sannsynliggjøres underveis at prosjektet/virkomheten som står i kø virkelig vil bli noe av. Betaling for å stå i kø vil være med å gjøre dette enklere.

Her må det også tas tak i anleggsbidragsproblematikken. Det må være en rimelig byrdefordeling mellom eksisterende kunder og de som knytter seg på nettet. Men dagens anleggsbidrag oppleves forsinkende, tatt i betraktning at nettselskapene må vente på bestillinger fordi at kundene må melde sin ankomst, så regnes det på anleggsbidraget. Utrekningen av anleggsbidraget er også gjenstand for konflikter og klagesaker. Strengt tatt forteller dette oss at reglene er i overkant kompliserte. Med enklere regler vil nettselskapene kunne være mere proaktive og bygge nett i påvente av nye kunder, og ikke som i dag, vente på bestillingen først.

Nettreguleringen

Det er kunder på vent i nær sagt hele Norge for å komme på nettet. Dette innebærer som påpekt en særlig utfordring for Statnett og transmisjonsnettet. Men kraftnettene henger sammen og det vil også for nettselskapene i Distrikts-Norge innebære betydelige forsterkninger og mere nett i forbindelse med det grønne skiftet, det være seg til elektriske ferjer, cruisebåter og elektrifisering av oppdrett osv. I den anledning gir reguleringen av nettselskapene ikke det dyttet selskapene trenger for å bygge et kraftig og godt nett. Best mulig effektivitet oppnås gjennom å spare penger og helst sitte så stille som mulig og håpe at naboselskapene bruker mere penger enn en selv. Reguleringen er viktig for å holde kostnadene nede, men den bør slik verden er nå premiere de som er fremoverlente og går foran og utvikler nettet. Det kan ikke være noen tvil om at kostnadene ved at nettet blir en flaskehals for samfunnsutviklingen er større enn risikoen for at nettutbyggingen blir for omfattende. Sagt på annet vis, det grønne skiftet bør ikke stoppe i kraftnettet.

Digitalisering

Distriktsenergi deler også forståelsen av at digitaliseringen er viktig for å sette fart og kvalitet på beslutningene fremover. Vi mener også at bransjen må jobbe sammen om digitaliseringen med en klart definert måloppnåelse. Men fremdriften av øvrige gode tiltak må ikke stoppe opp i påvente av nødvendige digitaliseringsprosjekter fremover.

Vi finner ellers også grunn til å nevne at det gjennom reguleringen av selskapene legges til rette for at den andelen som går til FOU er stor nok og at en her synliggjør betydningen av at det er «konsortier» innad i nettbransjen som jobber sammen om dette.

Gode tiltak krever konkretisering

Som nevnt er det i rapporten trukket fram en rekke gode konkrete tiltak. Vi anbefaler at disse trekkes ut og konkretiseres ytterligere, der det spesifiseres forventinger om gjennomføring. Dette må også gjelde tiltak som påhviler bransjen å gjennomføre ene og alene. En konkretisering mener vi er nyttig for å unngå at gode tiltak ikke gjennomføres i selskapenes prioriteringer av all verdens viktige oppgaver. En konkretisering kan og bør gjøres i samarbeid med bransjen.

Frister til bransje og myndigheter

Når det gjelder utvikling av frister mot bransjen og myndigheter, mener vi at det må klarere krav til myndighetene når det gjelder hvor lang tid sakene kan ligge til behandling, uten at det fattes vedtak. Bransjen er vant til å bli pekt på med klare frister og tidvis bøter, om ikke disse etterleves slik det er forutsatt fra myndighetshold, mens myndighetene leverer etter forvaltningslovens «innen rimelig tid». Det er ikke tilstrekkelig lengre. Det må settes klare krav til myndighetene, dog variert etter type søknad og saksbehandlingsbehov. Etter det vi erfarer er det i EU sammenheng på trappene regler som stiller skjerpene krav til myndighetene hva gjelder saksbehandlingstid. Også i våre

naboland er lang saksbehandlingstid på agendaen, slik at vi i Distriktsenergi oppfordrer til å se hen til dagens og planlagt regelverk hos våre naboland og i EU.

Myndighetene skal selvfølgelig ha tilstrekkelig med tid, men i dag er tilstrekkelig med tid tidvis strukket så langt at det nærmest blir pinlig. Derfor må det settes konkrete krav til saksbehandlingstid.

En prioritering av køen anbefales

Det er slik vi erfarer av rapporten og de signalene vi mottar ellers, et uomtvistelig faktum at det er en rekke aktører i kø for tilknytning til nettet, nær sagt over hele landet. Køen av kunder til kraftnettet var også noe av årsaken til at Strømnettutvalget fikk sitt mandat slik vi opplevde det.

Når vi nå vet at det er kø, og at det er stor forskjell på hva slags type prosjekter og type bedrifter køen representerer, mener Distriktsenergi at det må tas en diskusjon på om dagens tilknytningsregler, der det er «first come first serve» som gjelder er tilstrekkelig eller ikke. Etter vår mening er det ikke et tilstrekkelig kriterium for å holde av plass i køen.

Enkelte nettselskaper har begynt å praktisere prinsippet om at det er den som står først i køen kombinert med et modenhetskriterium, skal være avgjørende for hvem som skal prioriteres. Dette har vi full forståelse for, men ser likevel at denne tilnærmingen vil innebære at enhver bitconfabrikk vil avansere i køen, da denne industrien til enhver tid er moden i og med at dette er datamaskiner ofte i containere som kan pakkes ned og opp på et øyeblikk. Denne tilnærmingen vil således innebære at bitcoinfabrikken kommer foran et selskap som skal drive med batteriproduksjon f. eksempel. Også av denne grunn er vi usikre på om det er tilstrekkelig å legge seg utelukkende på en tilnærming med kombinasjonen når man satte seg i kø kombinert med modenhet.

Distriktsenergi vil derfor anbefale at det settes i gang et arbeid med sikte på å definere kriterier, der disse må være forutsigbare og objektive så langt mulig.

Vi tror at det kan være mulig å definere et målbilde slik som f.eks klima og vurdere å prioritere køen deretter. I den anledning kan man også vurdere investert beløp lokalt og se på hvilke ringvirkninger en står overfor. Arbeidsplasser kan være en del av denne helhetsvurderingen.

Vi er ikke der at vi tror at en slik tilnærming er enkel, men samtidig mener vi at vi må se til hvorvidt slike kriterier kan etableres, når det foreligger kø for tilknytninger.

Det er et knapphetsgode og få tilgang til fornybar kraft i Norge i mange år fremover, og dette knapphetsgode representerer stor verdi for den som får tilgangen. Det i seg selv tvinger oss til å tenke annerledes enn i dag og foreta en helhetsvurdering av hvem som skal prioriteres. Er det ikke kø i nettet, skal selvsagt all lovlig virksomhet knyttes til uten ugrunnet opphold fra nettselskapet.

De kriteriene som velges må gjelde generelt og for alle nettselskaper. Kriteriene må være politisk bestemt. I dette ligger det at det ikke kan være det enkelte nettselskap som skal vurdere køen etter eget forgodtbefinnende. Nettselskapet må lene seg på et offentligrettslig regelverk fastsatt av myndighetene.

Distriktsenergi stiller selvfølgelig opp for å diskutere og presisere våre innspill om ønskelig. For det tilfelle at det blir bestemt at det skal arbeides videre med kriterier for tildeling av strøm, deltar vi mer enn gjerne i denne arbeidet.

Vennlig hilsen
Distriktsenergi.

Knut Lockert
Daglig leder